

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

- I. N. Stambulescu. — *Probleme de ordin constituțional.*
I. Manu. — *Epilog.*
C. Meitani. — *Strămtorile Dardanelor, Bosforului și Tratatul dela Lausanne.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția I.* — Închiriere. — Imobil închiriat de soție — Plata chiriei. — Chitanțe de descărcare. — Neopozabilitate noului proprietar. — (Rafael Bendru cu Th. Teodorescu).
Curtea de Apel din București secția III. — Apel. — Cerere de suspendarea executării sentinței primei instanțe (Charles Rosenfeld cu Filip Liebreich).
Curtea de Apel din Chișinău. — Plată. — Debitor. — Autoritate publică. — Basarabia. — Banca Nobilimei. (Anastasia Leonard cu Comisia de lichidare).
Trib. Ilfov, secția I com. — Poprire. — Cauțiune. — Rentă de expropriere. — Dacă poate fi primită pe valoarea nominală. B. Haimovici cu B. Lichiardopulo.

Probleme de ordin constituțional

Articolul 138 din Constituție pus sub titlul „dispozițiuni transitorii și suplimentare” prevede că actualele Adunări Naționale, după promulgarea prezentei Constituțiuni, pot funcționa până la expirarea mandatului lor legal, sub înțeles de sigur ca adunări ordinare.

Această dispoziție e o inovație a legiuitorului constituant din 1923.

De fapt însă adunările revizioniste din 1884 au continuat, după revizuirea Constituției, a lucra ca Adunări legislative ordinare.

Dacă legiuitorul constituant a avut grija să formuleze o dispoziție expresă în acest sens, este că a voit să se evite orice discuție în privința valabilității lucrărilor acestor adunări, după ce și-au terminat misiunea lor de a revizui, sau cum era cazul acum, de a vota o nouă Constituție.

De aci rezultă clar că în ce privește misiunea lor de Camere constituante, îndată ce ultimul articol al vechii Constituțiuni a fost revizuit, Adunările constituante și-au terminat rolul lor, deci în nici un chip nu mai au dreptul a reveni asupra lucrărilor terminate, așa că nici o lucrare de modificare a revizuirii înfăptuită, nici vreo interpretare cu caracter de autoritate asupra dispozițiilor puse în diversele articole ale Constituțiunii revizuite sau votată, nu mai e posibilă. Camere constituante nu mai există, căci un corp deliberativ, ca oricare alt corp, dacă nu mai există legalmente nu mai poate avea cădere a se

manifesta cu acel caracter, ori cât ar continua să existe sub altă formă și cu alte atribuții.

Motivele acestei noi dispoziții constituționale sunt, că nu e bine a se consulta prea des corpul electoral; o prea mare agitație cuprinde întreaga țară la fiecare nouă alegere, pentru ca să nu fie prudent a evita asemenea inconveniente.

De-altfel rolul de Adunări constituante se termină generalmente destul de repede, căci revizuirea Constituției poartă de obicei asupra câtorva puncte, a căror modificare se face în scurt timp; așa că, fără această nouă dispoziție, imediat, adică după câteva luni de zile după alegerile pentru Camerele constituante, ar trebui să urmeze alte alegeri generate, care ar produce mari agitații.

Chiar în ultimul caz, când s'a votat pe deaintregul o nouă Constituție, și totuși discuția nu a durat de cât 2—3 luni.

Dispoziția aceasta din articolul 138 are caracterul de transitorie în sensul că ea se aplică numai actualelor camere; iar în cazul unei noi revizui, va trebui o nouă dispoziție, dacă se va crede util, ca să îndreptățească pe acele camere a continua să lucreze ca Adunări legislative ordinare.

Am crezut util a preciza a este regula constituțională, din cauză că nu par a fi îndestul de cunoscute, căci și acum, după câte-va luni, după ce noua Constituție a fost votată mulți își închipuiau că actualele camere au încă caracterul de Adunări constituante, și că au cădere a hotărâ chestiuni de ordin constituțional.

Ca exemple de eroare ce se face asupra acestui punct, este că și azi unele zăre, când publică dări de seamă despre debaterile parlamentare, le pun sub titlul „Adunările constituante”.

Dealtfel și oameni cunoscători ai dreptului fac uneori aceiași eroare, așa s'a discutat într'un cerc de oameni de drept, dacă actualele camere nu ar putea modifica sau da interpretarea unui articol din Constituție, ce pare a da loc la discuție.

A pune numai o asemenea chestiune, este deja dovadă, că oarecare confuzie există în spirite.

În fine, zilele acestea în Senat un orator a spus că Adunările actuale sunt suverane a interpreta Constituția; dacă prin aceasta înțelegea că e vorba de o interpretare cu caracter de autoritate, este o eroare; căci dacă Adunările legislative actuale sunt chemate,

cu ocazia votării legilor prevăzute de noua Constituție, a arăta fie chiar implicit dacă nu expres, sensul unora din dispozițiile constituționale, această interpretare nu are însă nici un caracter de autoritate, în sensul că rămâne supus discuției dacă noile legi votate sunt sau nu conforme vederilor constituanților, iar nu prin faptul numai că o lege a fost votată de aceste Camere să o facă să fie de drept considerată ca o dispoziție conformă cu Constituția.

I. N. Stambulescu

Procuror General la Curtea
de Casație

EPILOG

De oare ce am fost opriți de a mai încredința părerile noastre tiparului, în afară de chestiunile de legislație, mă abțin a mai răspunde în viitor pe această cale. Datoresc însă cititorilor o ultimă lămurire. În ambianța unui „haos juridic“, format din legislațiunea anului scurs, în care antitezele și antetezele sociale nu au parvenit să-și găsească sinteza, „Curierul judiciar“ a găsit o singură excepțiune, o lege aleasă, cu punctul ei culminant, numerotat cu 76, lege a cărei geneză a rămas, dacă urmărim ideea Curierului, sub invocațiunea unor teorii hegeliene, „rectificate“ însă (cuvântul și rectificarea sunt ale „Curierului“). La citirea sintezei din art. 76, cu interpretarea originală pe care îi o dă „Curierul“, am surâs și am concretizat surâsul meu în caractere de tipar. Nu eu am turburat llniștea lui Hegel cu privire la legea avocaților. Hegel *requiescat în pace*.

I. Manu

Strâmtoarele Dardanelor, Bosforului și Tractatul dela Lausanne

V

După ce tractatul arată, cum vor naviga vasele prin strâmtoare și în ce condițiuni vor pluti aeronavele, el determină zonele care sunt demilitarizate.

În Dardanele aceste zone cuprind, peninsula Gallipoli și regiunea care se găsește la S-E unei linii, plecând dintr'un punct al golfului Heros, trecând la S, de Kavak (fără această localitate) și terminându-se la Kumbaghi, lângă Marea de Marmara. La S-E, regiunea dintre coastă și o linie, trasă la 20 kilometri, dela capul Es-ki-Stambul și până la Marea de Marmara, la N. de Karabigha. În Bosfor, afară de regimul special al Constantinopolului, la E. zona merge, până la o linie trasă la 15 kil. de coasta orientală a Bosforului, iar la V., până la o linie trasă la 15 kil. de coasta occidentală a Bosforului.

Sunt de asemenea neutralizate: toate insulele din Marea de Marmara, afară de insula Emis-Ali-Avasi, insulele din M. Egee: Samothrace, Imbros, Lemnos, Tenedos și insula Epurilor.

Fixarea limitelor acestor zone va fi făcută, 15 zile după aplicarea tractatului, de o comisiune alcătuită din reprezentanții Franței, Angliei, Italiei și Turciei.

În aceste zone și insule demilitarizate nu va trebui să existe fortificațiuni, instalațiuni permanente de artilerie, instrumente de acțiune submarină, afară de vase submarine, nici un fel de instalație aeronautică militară, nici un fel de bază navală.

Numai forțele necesare pentru menținerea ordinii vor putea staționa în aceste locuri și convențiunea fixează chiar, care va fi armamentul acestor forțe.

În apele teritoriale, ale zonelor și insulelor demilitarizate nu se vor putea afla decât vase sub-marine.

Turciei i se admite cererea, pe care o formulase, de a putea trece în tranzit prin aceste zone, forțe armate, precum și dreptul pentru flota turcească de a staționa în apele teritoriale. Turcia are dreptul de a supraveghea suprafața și fundul mării, în strâmtoare, prin aeroplane și submarine, care vor putea zbura deasupra zonelor demilitarizate, putând aterisa și ancora oriunde.

Grecia și Turcia vor putea instala, în zonele și insulele care le aparțin, orice sistem de observație și de comunicațiuni telegrafice optice sau telefonice.

Grecia nu va putea întrebuința apele teritoriale ale insulelor sale demilitarizate, ca bază de operațiuni contra Turciei sau pentru vre-o concentrare navală, făcută în acest scop, dar va putea trece flota sa în acele ape.

În ce privește M. de Marmara, niciun instrument de acțiune submarină nu se va putea așeza, dar vasele submarine vor putea pluti. Turcia nu va putea așeză baterii permanente de tunuri sau asvârlitoare de torpili, putând împiedica trecerea strâmtorilor într-o anumită regiune, arătată în articolul 7.

O garnizoană maximă de 12.000 de oameni va putea fi menținută la Constantinopol.

Un arsenal și o bază navală vor putea deasemenea fi instalate acolo.

Turcia și Grecia, dacă în caz de război ar modifica starea de demobilizare vor fi ținute, ca după încheierea păcii să restabilească regimul prevăzut în convențiune.

Convențiunea se ocupă apoi în articolele următoare de crearea unei comisiuni internaționale și de atribuțiunile ei.

Comisiunea aceasta, care poartă numele de „Comisiunea Strâmtoarelor“ va fi alcătuită sub președinția Selegatului Turciei din delegații Franței, Angliei, Italiei, Japoniei, Bulgariei, României, Greciei, Rusiei și statului Sârbo-croato-sloven. Dacă Statele-Unite aderă la convențiune vor avea dreptul să aibă și ele un reprezentant. Tot astfel vor avea acelaș drept și statele independente, riverane ale Mării Negre.

Comisiunea își va exercita atribuțiunile asupra apelor strâmtoarelor și va fi însărcinată să asigure respectarea dispozițiilor convențiunii, relative la trecerea vaselor de război și ale aeronavelor militare. Tot astfel ea va face regulamentele necesare.

Comisiunea își va exercita misiunea sa, sub auspiciile Societății Națiunilor, căreia îi va face un raport relativ la îndeplinirea misiunii sale, dând și informațiuni utile, din punctul de vedere al comerțului și navigațiunii.

Guvernele reprezentate în comisiune vor avea sarcina de a plăti indemnitațiile datorite reprezentanților săi.

Turcia rămâne liberă de a face să circule flota sa, în apele turcești.

Dacă libertatea navigațiunii în strâmători sau siguranța zonei demilitarizate ar fi periclitată prin nerespectarea dispozițiilor relative la libertatea de trecere prin vreun atac sau vreun act de război, puterile contractante și în toate cazurile Franța, Italia, Anglia, și Japonia le vor împiedica împreună, prin toate mijloacele pe cari Consiliul Societății Națiunilor le va hotărî.

De îndată ce actele cari au motivat acțiunea acestor state va înceta, statutul strâmtoarelor va fi din nou aplicat.

Acestea sunt dispozițiunile, cari se găsesc în tratatul relativ la strâmtoarele Bosforului și Dardanelor.

Fi-va acest tratat în măsură să împiedice de aci înainte, în caz de război, închiderea strâmtoarelor, fiindcă mai ales în acest caz se pune chestiunea?

Puterile întrunite în conferința de la Lausanne, au căutat să ia toate măsurile necesare spre a împiedica într'un viitor război închiderea acestor strâmtoare.

Nu numai că au stipulat, cum vor naviga vasele prin strâmtoare, în diferitele cazuri prevăzute: Turcia fiind beligerantă, Turcia fiind neutră, Turcia fiind în pace, dar au demilitarizat și coastele, cari sunt dealungul strâmtoarelor, arătând de ce forță armată poate dispune Turcia în aceste zone.

S'a mai creat și o comisiune a strâmtoarelor, care să supravegheze stricta aplicare a statutului. Mai mult chiar. În cazul când dispozițiunile convenției ar fi violate, cele patru puteri, Franța, Anglia, Italia și Japonia sunt obligate să impună respectarea statutului, prin mijloacele indicate de consiliul Societății Națiunilor.

Obiecțiunea ridicată însă de delegatul Rusiei, mi se pare fundată.

Procedura urmată, care constă în întrunirea consiliului Societății Națiunilor, spre a hotărî măsurile, cari trebuie luate nu este oare prea anevoioasă?

Până să se întrunească acest consiliu, până ce el să discute și să hotărască ce măsuri trebuie luate, până atunci actul de violență nu se poate comite?

Ar fi fost mai bine să se pue la dispoziția comisiunii Strâmtoarelor, o forță armată internațională, care să aibă misiunea de a împiedica actele de violență și a face ca dispozițiunile statutului să fie respectate.

Critica cea mai mare, ce se aduce Societății Națiunilor este tocmai că nu i s'a pus la dispoziție, cum cerea delegația franceză la congres, o forță internațională, care să execute hotărârile luate.

De ce, cel puțin o astfel de forță nu s'a pus la dispozițiunea comisiunii Strâmtoarelor?

Se temeau Statele de opunerea Turciei?

Acest Stat a primit demilitarizarea insulelor din M. Egee și Marea de Marmara, de ce n'ar fi primit și crearea unei astfel de forțe, care n'ar fi intrat în acțiune decât dacă statutul era violat?

În loc de demilitarizare n'ar fi fost mai prudent să se neutralizeze acele zone și apele care le udă, împreună cu Marea de Marmara?

Este adevărat că atunci flota de război a Turciei n'ar fi putut pătrunde în strâmtoare și în Marea de Marmara, dar nici vasele de război ale Statelor celorlalte

n'ar fi putut trece pe acolo și astfel siguranța Constantinopolului ar fi fost garantată.

Statele cari au iscălit tratatul recunosc, în articolul 9, Turciei și Greciei dreptul de a modifica starea de demilitarizare, cu obligația, la încheierea păcii să restabilească regimul prevăzut de Statut.

Dacă în caz de război se poate modifica starea de demilitarizare, ea se poate aproape suprima, și atunci la ce servesc dispozițiunile relative la demilitarizare?

Era mai bine să se neutralizeze zonele cari s'au demilitarizat și apele care le mărginesc, creându-se o comisiune care să supravegheze navigațiunea și să oprească comiterea oricărui act de ostilitate.

Acestei comisiuni trebuia să i se pue la dispoziție o forță armată internațională care să execute imediat hotărârile luate, fără să mai fie nevoie de a recurge la Consiliul Societății Națiunilor.

De ce nu s'a făcut?

Probabil din motive politice.

Statele mari aveau interes ca vasele lor de război să pătrundă prin Strâmtoare, în M. Neagră.

Turcia fusese învingătoare, ea isgonise pe Greci din Anatolia și nu i se mai putea impune condițiunile, pe cari dacă ea era învinsă ar fi fost silită să le primească.

G. Meitani

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secția I

Audiența dela 27 Noembrie 1923

Președinția D-lui Gh. Ștefănescu, consilier

Rafael Bendu cu M. Teodorescu.

INCHIRIERE.—IMOBIL INCHIRIAT DE SOȚIE.—PLATĂ EFECTUATĂ DE SOȚ.—CHITANȚE DE DESCĂRCARE.—NEOPOZABILITATEA LOR NOULUI ACHIZITOR.—ART. 1182 ȘI 1441 C. CIV.

Dacă mențiunile din dosul contractului, relative la primirea chiriei au valoarea unor chitanțe de descărcare și ca atare pot fi opuse și succesorului cu titlu particular în ce privește plata chiriei pe trecut, în ce privește însă stabilirea dreptului de locațiune ele sunt supuse dispozițiunilor speciale din art. 1441 c. civ, și ca atare, pe temeiul lor nu se poate stabili un contract de locațiune opozabil terțiului achizitor, decât dacă are garanția unei date certe, conform art. 1182 c. civ. expres cerută pentru aceste cazuri de art. 1441 c. civ.

No. 1179. — Respins recursul făcut de Rafael Bendu contra sentinței No. 99/923 a Trib. Ilfov s. I dată în proces cu Mihail Teodorescu.

S'a citit raportul făcut de d-l consilier Al. Alessiu. S'au ascultat: d-l avocat M. Iosefache pentru recurent și P. Vasilescu pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Rafael Gh. Bendu contra sentinței No. 99 din 1923 a Trib. Ilfov, s. I c. c., dată

în proces cu Mihail Teodorescu pentru evacuare,
Văzând motivul de casare astfel formulat :

„Violarea și reaua aplicare a art. 1182 și 1441 c. civ. omisiune esențială, exces de putere și nemotivare.

„Am dovedit că o dată ce m'am căsătorit, contractul de închiriere în discuțiune, așa cum a fost făcut cu fosta mea soție, a trecut asupra mea. Așa am înțeles noi și nici nu se putea altfel, de oarece soțul poartă sarcina căsătoriei și așa a înțeles și proprietarul, odată ce primea chiria dela mine personal. Tribunalul a hotărât totuși că adevăratele de primirea chiriei neavând dată certă nu sunt opozabile reclamantului și ca atare eu nu aș avea dreptul de a locui deși a rămas bine dovedit că eu am plătit chiria personal iar nu pentru soția mea.

„În felul acesta, Tribunalul violează și aplică rău art. 1182 și 1441 cod. civ. I, nu se ocupă de loc de faptul că eu personal am plătit chiria și că astfel deci cu consimțământul proprietarului eu m'am substituit în toate drepturile și obligațiunile contractului de închiriere, care având data certă era opozibil și nouul achizitor.

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că, intimatul Mihail Teodorescu, devenind prin cumpărare proprietar al imobilului ocupat de recurentul de astăzi, Rafael Bendu, a intentat acțiune în evacuare în contra acestuia, pe motiv că deține fără nici un titlu acel imobil; că, această acțiune a fost admisă de Tribunal, în apel, prin sentința supusă prezentului recurs.

Că, pentru a hotărâ astfel, instanța de fond constată în fapt că, imobilul în discuțiune fusese închiriat dela fostul proprietar, preotul G. Popescu, cu contract în regulă, de către Eleonora Olteanu; că, aceasta din urmă căsătorindu-se cu recurentul Rafael Bendu, soțul său a plătit regulat chiria, proprietarul dând descărcare chiar pe contractul de închiriere; că, în Octombrie 1921, Eleonora Bendu a înțetat din viață, iar peste două luni preotul Popescu a vândut imobilul intimatului de astăzi, care a intentat acțiunea de față; că, motivează instanța, recurentul nu are calitatea de moștenitor al soției sale, astfel că contractul făcut pe numele ei nu poate fi socotit ca trecut asupra lui; că, din chitanțele pe care fostul proprietar le da pe contractul Eleonorei Bendu că, a primit chiria chiar dela recurent, nu se poate stabili că contractul de locațiune a trecut asupra acestuia, după cum dânsul susține, de oarece aceste chitanțe neavând dată certă, nu pot fi opuse noului proprietar, astfel că și din acest punct de vedere recurentul nu stabilește că ar avea vr'un drept de locațiune asupra imobilului.

Având în vedere că, prin motivul de casare se invoacă violarea art. 1182 și 1441 cod. civ., omisiune esențială, exces de putere și nemotivare, pentru că, Tribunalul nu se pronunța asupra susținerii recurentului, că fostul proprietar, primind și menționând în contract, că a primit chiria personal dela dânsul, a trecut în acest mod asupra lui contractul în discuțiune, care avea dată certă,

Considerând că, dacă mențiunile din dosul contractului, relative la primirea chiriei, au valoarea unor chitanțe de descărcare și ca atare pot fi opuse și succesorului cu titlu particular, în ce privește plata chiriei pe trecut, în ce privește însă stabilirea dreptului de locațiune, ele sunt supuse dispozițiilor speciale din art. 1441 c. civ., și ca atare, pe temeiul lor nu se poate stabili un contract de locațiune opozabil terțului achizitor, decât dacă are garanția datei certe,

conform art. 1182 c. civ., expres cerută pentru aceste cazuri de art. 1441 c. civ.,

Că, în speță, fiind necontestat că mențiunile invocate de recurent nu au nici o dată certă, cu drept cuvânt instanța de fond a hotărât că, pe temeiul lor nu se poate stabili nici un drept de locațiune în favoarea sa.

Că, astfel fiind, motivul de casare devine nefundat și are a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

Secția III

Audiența de la 6 Octombrie 1923

Președenția D-lui D. G. Maxim, președinte

Charles Rosenfeld cu Filip Liebreich.

APEL.—CERERE DE SUSPENDAREA EXECUTĂRII SENTINȚEI PRIMEI INSTANȚE.—PÂNĂ CÂND POATE FI FĂCUTĂ.—ART. 11 DIN LEGEA PROPRIETARILOR ȘI 338 PR. CIVILA.

Atât legea proprietarilor prin art. 11 cât și art. 338 pr. civ. nu prevăd sub decădere termenul în care cererile de suspendarea executării sentinței primei instanțe au a fi făcute, ci lămuresc numai că suspendarea se poate cere înainte de judecarea apelului, astfel că cererea de suspendare poate fi îndreptată și posterior introducerii apelului, și chiar dacă la acea dată termenul de apel e expirat.

No. 267.—Respins incidentul ridicat de intimatul Filip Liebreich cu privire la tardivitatea cererii de suspendare făcută de apelantul Charles Rosenfeld

S'au ascuitat D-nii avocați Șt. Marinescu pentru intimat în desvoltarea incidentului și Sig. Speer din partea apelantului în combatere.

Curtea.

Asupra incidentului ridicat de intimat, prin care tinde la respingerea ca tardivă a prezentei cereri de suspendarea executării sentinței apelate, pe motiv că n'a fost făcută în lăuntru termenului de apel de trei zile, prevăzut de legea asupra drepturilor proprietarilor;

Având în vedere obiecțiunile făcute de apelant pentru respingerea incidentului;

Având în vedere că, deși este adevărat, că în speță afacerea asupra căreia s'a dat sentința a cărei suspendare de executare se cere, s'a judecat conform legii proprietarilor și că cererea de suspendare, în privința căreia Curtea este chemată a se pronunța, a fost făcută după trei luni dela introducerea apelului, însă de oarece atât legea asupra drepturilor proprietarilor, prin art. 11, cât și art. 338 pr. civ., nu prevăd sub decădere termenul în care asemenea cereri au a fi făcute, ci lămuresc numai că suspendarea se poate cere înainte de judecarea apelului; ori, în cazul de față apelul nu s'a judecat încă, iar apelantul în ultimul timp

fiind somat de intimat a evacua imobilul în care stă cu chirie, cu drept cuvânt a făcut atunci prezenta cerere de suspendare ;

Că, în această situațiune, Curtea găsește neînte-meiat incidentul ridicat de intimat și deci urmează a-l respinge ca atare.

Pentru aceste motive, respinge incidentul ridicat de intimat pentru tardivitatea cererii de suspendare.

Semnați: *D. G. Maxim, I. Dimancea, Spiridon Popescu.*

CURTEA DE APEL DIN CHIȘINAU

Audiența de la 9 Mai 1923

Președenția D-lui Al. Varzar, consilier

Anastasia Leonard cu Comisiunea de Lichidare a Băncii Nobilimii și Tărănești din Basarabia.

PLATĂ.—DEBITOR.—LIBERARE.—AUTORITATE PUBLICĂ.—INTER-MEDIUL EI.—PRESEDINTE DE TRIBUNAL.—PRESEDINTELE CONGRESULUI DE PACE DIN BASARABIA.—ART. 1450²⁹ ȘI 1460³⁷ DIN PROCEDURA CIVILĂ RUSĂ.

BASARABIA.—BANCA NOBILIMEI.—INSTITUȚIE DE STAT.—INCORPORAREA EI ÎNTRE INSTITUȚIILE STATULUI ROMÂN.

PLATĂ.—MONEDA ÎN CARE TREBUE EFECTUATĂ.—RUBLE ROMANOF.—RETRAGEREA LOR.—PLAȚA ÎN LEI.—CALCULAREA CURSULUI DIN ZIUA ÎNCHERII CONTRACTULUI.

1. Potrivit art. 1450²⁹ și 1460³⁷ din procedura civilă rusă, când debitorul voește să se libereze din anumite împrejurări, de obligațiunea ce o are față de creditor, trebuie să se adreseze la intermediul unei autorități publice, care astăzi, după decretul de organizarea justiției în Basarabia, este numai președintele de Tribunal care a luat locul președintelui Congresului de pace.

2. Potrivit dispozițiilor statutului-regulament al Băncii Nobilimei, această instituție de credit fiind o instituție de stat, urmează că sucursala sa din Basarabia, *ipso-facto*, din clipa unirei s'a încorporat între instituțiile Statului român, succesor al celui rus, și cu plenitudinea dreptului de suveranitate de a lua măsurile ce va crede de cuviință în scop de apărare și ordine socială pentru tot ce se petrece în limita sa teritorială.

3. Potrivit art. 2050 din codul civil rus, debitorul este obligat să restituie creditorului suma ce a primit în momentul contractării, ast-fel că din moment ce prin legea din 12 August 1920, rubla Romanov este retrasă din circulație și nu mai are nici o putere liberatorie, plata nu se poate face de cât cu echivalentul monedei oficiale care este leul, calculat la cursul din ziua încheerii contractului.

No. 116.—Respins apelul făcut de A. Cazacu în calitate de procurator al Anastasiei St. Leonard în contra sentințe Tribunalului Bălți cu No 175/922 în proces cu comisiunea de lichidare a Băncii Nobilimei și Tărănești din Basarabia.

S'au ascultat D-nii avocați A. Cazacu și S. Vălănuțiu din partea apelantei și Demir Apostolescu din partea intimatului.

CURTEA

Astupra apelului declarat de A. Cazacu, avocat din Chișinău, în calitate de procurator al D-nei Anastasia Leonard, din comuna Cubolta, județul Soroca, contra sentinței Tribunalului Bălți, din 13 Mai 1922.

Având în vedere că, în sprijinul apelului prin concluziunile orale din ședința publică și prin notele scrise depuse la dosar, se susține, că Banca Nobilimei din Petrograd și sucursale ei din Basarabia nu este o instituție de Stat, ci un credit funciar rural sui generis și care intervine între capitaliști și împrumutătorii pe gaj imobiliar, creat din inițiativa guvernului, pentru protecțiunea latifundiilor ce se dețin de nobilime și avantajarea acestei clase; că, este o instituție privată, prin faptul, că proprietatea capitalului nu aparține Statului; că, din statute se vede că este supusă controlului Ministerului de Finanțe ca și Creditul Funciar Român; beneficiile nu aparțin Statului, funcționarii nu sunt considerați ca funcționari ai Statului, iar din garanțarea Statului pentru efectele emise, se recunoaște, că nu sunt emise de Stat; că, raportul juridic s'a făcut cu centrala din Petrograd și prin urmare este intervenit între un cetățean român și o persoană juridică străină, iar moneda ce trebuie să depună, este moneda rusă legală, pe când Rusia era recunoscută ca Stat, adică rubla Lwow sau Romanow; că, dacă se admite, că Banca Nobilimei este o instituție de Stat, atunci compensațiunea ce urmează să se facă, debitoarea fiind în acelaș timp și creditoare, va fi cu aceiași valoare a creanțelor ce se sting reciproc; că, prin jurnalul Consiliului de miniștri dacă se dispune lichidarea Băncii Nobilimei, aceasta înseamnă că n'a socotit-o ca instituție de Stat; că, dacă aliniatul întâi din jurnalul Consiliului de Miniștri este un act de guvernământ, operațiunile ce le-a săvârșit banca după unirea Basarabiei, fiind un adevărat atentat la ordinea și siguranța Statului Român, aliniatul al doilea însă nu mai este un act de guvernământ, de a se socoti cursul de un leu pentru o rublă; că, Statul Român nu poate schimba obiectul obligațiunei prin simpla sa voință, că, în fine, Banca Nobilimei când a contractat cu debitoarea, s'a stabilit un raport de drept privat, nu e o obligațiune isvorâtă din exercitarea suveranității Statului rus.

Că, la toate aceste susțineri arătate pe larg în notele ce s'au depus din partea apelantei, intimata răspunde, că în prim rând radierea ipotecei s'a efectuat de primul notar, contra dispozițiilor legii, art. 1651, c. civ. rus, 1460²²—1467, 37 pr. civ. rus și art. 187 din legea notarială rusă; că din statutul Băncii Nobilimei reiese, că este o instituție de Stat; că, Statul Român în puterea dreptului de suveranitate are dreptul să ordone lichidarea societăților aflate pe teritoriul său și care lichidare de regulă se face prin tratate internaționale, totuși Statul poate lua măsuri de conservarea patrimoniului tuturor băncilor, care au aparținut fostului Stat rus, în prezent nefiind încheiat un asemenea tratat cu Rusia; că, Statul Român a avut un spirit de indulgență și de bunăvoință, când a fixat rubla la un leu în loc de 2 lei 66 bani dela încheierea contractului și că, art. 57 din legea agrară nu este aplicabil.

Considerând că, în art. 1460,29—1460,37 din procedura civilă rusă se cuprind dispozițiuni speciale privitoare la modul de procedare, când debitorul din anumite împrejurări voește să se elibereze de obligațiunea ce are față de creditor prin intermediul unei autorități publice; că, singura autoritate de care legea vorbește, este numai președintele de tribunal, care a luat locul președintelui congresului de pace, după decretul de organizarea justiției în Basarabia și care eliberează certificat de depunerea banilor sau obiectelor depuse, dispune chemarea creditorului și după care Tribunalul hotărăște asupra cererii de achitare din partea debitorului, cu toate consecințele unei asemenea operațiuni, adică dacă creanța era garantată real cu o avere, cere primului notar respectiv să facă mențiunile cuvenite.

Considerând că, în speță, nu s'a urmat după aceste rândueți legale pentru radierea ipotecei constituită asupra celor două moșii ale debitoare, încât tot ce s'a efectuat înaintea primului notar de pe lângă tribunalul Bălți, n'au valoare legală, cum însă această excepțiune dela îndeplinirea unei forme de procedură nu s'a trecut scris în contestația comisiunii de lichidare a Băncii Nobilimei și Țărănești din Basarabia și nici nu s'a ridicat oral înaintea primei instanțe, azi în apelul introdus de debitoare nu se poate pune în discuțiune pentru întâia oară, nefiind numai un simplu mijloc de apărare a creditorului așa cum se susține.

Considerând că, potrivit cu statutul-regulament al Băncii Nobilimei ce se află în colecția legilor ruse, vol. XI, pag. II, ed. 1903, este evident, că această instituție rusă de credit, este o instituție de Stat, căci din însăși titulatura regulamentului rus de „Banca Fonciară de Stat a Nobilimei” își atrage atenția dela început ce caracter are instituția, caracter care se relevă și se întărește prin toate prescripțiunile următoare ale regulamentului ce formează legea sa organică, în puterea căruia funcționa în Rusia și a continuat să funcționeze și sucursala numitei bănci în Basarabia, în urma unirei.

Astfel, din aceste prescripții între altele menționăm: Banca este supusă direct Ministerului de Finanțe, zice art. 3; directorul băncii se numește prin ordin imperial dat senatului dirigent (art. 5); ajutorul de director și consiliul băncii se numește de Ministerul de finanțe (art. 6); acțiunile ipotecare ale băncii sunt garantate cu toate mijloacele, de care dispune Statul; dările de seamă anuale ale băncii sunt supuse aprobării ministerului de finanțe și controlului general a Statului (art. 44), iar concluzia ce se dă, trebuie să fie în conformitate cu indicațiile împăratului; aceluiaș control este supus și bugetul cheltuelilor (art. 46); distincțiunea din art. 51 este clară, când se pomenește de instituțiunile de credit particulare de o parte și Banca fonciară de Stat a Nobilimei de altă parte, pentru cazul de reipotecare a moșiilor, idee care o întâlnim și în art. 52; evaluările pământurilor ce se pun ipotecă se stabilesc în înțelegere cu Ministerul finanțelor, internelor, agriculturii și domeniilor Statului (art. 59).

Că, din analiza motivelor ce se aduc de apelanți pentru a demonstra că Banca de Stat a Nobilimei rusă este pur și simplu o instituție de credit fonciară, nu re-

zultă acest lucru în strâns raport cu statutul acestei bănci, iar tot ce se spune, sunt considerațiuni generale și principii juridice care nu-și găsesc aplicațiunea decât în ipotezele speciale la care se referă, cum este argumentul de analogie cu instituțiile din România, Creditul Fonciară Rural, care nu este denumit de Stat, sau a Băncii Naționale a României și care au fundamental altă concepție de organizare ca aceia a Băncii Nobilimei; că, a junge la concluzia de instituție privată pe argumentul final, că nu aparține nimic Statului din tot ce constituie capital și nici din foloasele aduse din plasamentul lui și că Statul rus nu făcea de cât controla operațiunile, fiind vorba de proprietățile rurale importante ale unei clase de persoane ce voia să protejeze, înseamnă a nu ține seama de baza de organizare constituțională a celui mai autocrat Stat, cum era Statul rus și a căruia puteri, divizate în alte State, se concentra aici în mod absolut în mâna împăratului dela care emana voința de legiferare, de putere executivă și chiar, până la un punct, cea judecătorească și tot cu el începea puterea spirituală; că, dată fiind viața de Stat rus cu puteri absolute, atribuite împăratului, fără îndoială, că atunci când dintr'o lege reese lămurit un amestec al Statului continuu și determinant efectiv la întocmirea și conducerea unei instituții de credit, acea instituție nu poate fi tratată cu altă calificare și caracteristică, decât aceia a Statului, așa cum de altfel a fost considerată pe bună dreptate Banca Nobilimei de Statul român.

Apoi caracteristica aceasta este împedecă și prin rolul covârșitor ce trebuia să joace instituția de credit a nobilimei, pentru a nu lăsa ca această clasă socială, din fruntea celorlalte ce existau în împărăția rusească, să-și piardă averile imobiliare compuse din întinse domenii, prin grevarea de ipotecă la persoane particulare din alte clase și cu chipul acesta să se slăbească sau să se distrugă, în detrimentul nu numai al acestei clase, dar și al puterii imperiale, căreia forma un scut sigur și nediscutat în vremuri de grele încercări prin care putea să treacă cu tendința unor prefaceri radicale politice.

Că, dacă Statul nu pune în această instituție de credit nici un capital material sau nu primește realmente nici un beneficiu direct, această particularitate unică nu este suficientă, pentru a o scoti altfel, când este constatat, că instituția lucrează sub auspiciile și chezașia Statului, capital moral mai puternic ca cel material, și când supravegherea lui este așa de pronunțată, că aproape nimic nu se rezolvă fără aprobarea autorităților superioare de Stat.

Considerând că, fiind admis că instituția de credit, Banca Nobilimei, este o instituție a Statului rus, consecvența de drept și logica ce vine imediat este, că aici în Basarabia ipso-facto din clipa unirei, s'a încorporat între instituțiile Statului român, succesor celui rus, și cu plenitudinea dreptului de suveranitate de a lua măsurile ce va crede de cuviință, dintr'un înalt spirit de apărare și ordine socială pentru tot ce se petrece în limita sa teritorială.

Că, în adevăr prin jurnalul Consiliului de miniștri din 18 Iulie 1921, publicat în „Monitorul Oficial” No. 260 din 18 Februarie 1922, se decide lichidarea insti-

tuțiilor de credit a fostului Stat stăpânitor în Basarabia, printre care în primul plan este trecută banca nobilimei și autoriză luarea lor în primire de către Ministerul finanțelor printr-o comisiune specială. Prin același jurnal se hotărăște că, lichidarea conturilor să se facă în lei, pe cursul de un leu pentru o rublă.

Iar în justificarea acestei dispozițiuni luate de guvernul român este destul să amintim felul cum au înțeles să se comporte conducătorii băncii nobilimei din Basarabia; în răstimpul dela unire până la data jurnalului Consiliului de miniștri, când au încredințat o sumă însemnată de bani unui trimis a fostului Stat rus, fără nici o altă aprobare, decât că aveau de a face cu o instituție de Stat și cu speranța unei reintronări a stării de lucruri anterioare prin acest mijloc eficace de ajutorare.

Având în vedere că, apelanta Anastasia St. Leonard, din comuna Cobolta, jud. Soroca, voind să ridice ipoteca ce grevează două moșii ale sale Gălășani și Mălăești din județul Bălți, a depus la tribunalul Bălți pentru stingerea datoriei, ca monedă, suma de 390.000 ruble Lwow, în bucăți de câte una mie, deși datoria contractată din anul 1912, când existau numai ruble Romanof, și se încearcă a dovedi, că nu poate fi obligată de Statul român să facă altfel de plată, cum i se impune prin jurnalul Consiliului de miniștri, adică în lei.

Considerând că, ceea ce trebuie reținut dela început este, că plata acestei datorii s'a efectuat benevol din partea debitoarei. Statul român până în prezent, nu se constată de nicăieri, n'a cerut și nici n'a chemat silit pe nimeni să vie să efectueze plata datoriei, ce apasă asupra proprietății fonciare din Basarabia. Singurele măsuri, care ating această chestiune, deși nu în mod expres și special, și cari nu se preocupă decât de exproprierea pământurilor, sunt acelea din art. 60 din decretul-legi de reformă agrară din 22 Decembrie 1918, și art. 57 din legea pentru reforma agrară din Basarabia, cu toate că similitudine de speță n'avem, moneda tolerată în acea vreme fiind și rubla, alături de moneda legală, leul.

Că, afară de aceasta, se observă că principal debitorul, conform codului civil rus (art. 2050), este obligat să restituie creditorului, suma luată, sau în cazul de față ruble Romanof, ce a primit în momentul contrastării pe baza efectelor emise și cum azi, când se face plata, această monedă este retrasă din circulație prin legea din 12 August 1920, și nu mai are nici o putere liberatorie, plata nu se poate face decât cu echivalentul monedei oficiale, care este leul, calculat la cursul din ziua încheerii contractului, și care ori cum nu e mai mic ca 2 lei 66 bani.

Că, deci, dacă ese cineva în pagubă, din această lichidare, nu este decât creditorul-Stat, care a statuat un curs de un leu pentru rublă, cu gândul desigur să nu îngreueze prea mult situația noilor debitori, deveniți cetățeni români, și care erau loviți cu legea exproprierei pământurilor.

Considerând că, prin lichidarea băncii nobilimei se tinde în primul rând la facerea socotelilor, pentru a vedea dacă un creditor are drept să primească vre-o sumă de bani, dacă dreptul său nu e stins prin plăți anterioare, prin compensațiune sau alte decăderi și

apoi să se oprească implicit orice operațiune mai departe. Că, neîndoios că această complicată lucrare de răfuială și desfacere pentru a se săvârși în bune condițiuni, este nevoie să se cunoască exact situația din registrele și actele ce se dețineau de centrala băncii și de Statul rus, oricum acest schimb important de date, nu se poate avea în timpul de față, în lipsa unui tratat internațional general statornicit și nici nu e posibil să se comunice printr-o intervenție oficială, totul a intrat într-o fază de stagnare ce decurge fatal din această forță majoră în care se găsesc două state vecine direct interesate la ajungerea unui bun rezultat, fără prejudicii din scăderea vertiginos a unei monezi a celor două țări.

Că, această circumstanță fiind cunoscută, particulărilor cari au angajamente față de centrala băncii de Stat a nobilimei, li s'a adus invederat o mare înlesnire, indicându-le calea formal de a-și preciza cu exactitate conturile lor și a le lichida așa cum s'a hotărât, fără a aștepta socotelile finale de la Stat la Stat, și care până la un punct nu-i privește cum se va îndeplini, decât doar dacă sunt creditori anteriori de data lichidării și a executa plata în moneda legală a locului, unde creditorul se găsește și unde creanța a devenit exigibilă cum li se cere, hotărârea din jurnalul Consiliului de miniștri altminteri fiind de ordine publică generală cu efect în totalitatea lui, fără a scinda, cum se afirmă și ca atare obligatorie pentru debitorii care au recurs la creditul fonciar de Stat, banca nobilimei, așa de altfel cum au fost obligatorii toate dispozițiile Statului relativ la celelate datorii în restanțe ce s'au încasat în numele fostului Stat rus.

Că, din această pricină afirmațiunile apelantei, întemeiate de teorii de drept internațional și diferențieri de domeniu public și privat aparținând Statului, sunt neconcludente și inutile și nu pot aduce o soluție juridică problemei ce s'a creiat din dezechilibrul economic și deprecierea dezastruoasă a monedei ruble, stipulată în contractele de împrumut ipotecar a băncii nobilimei și deci specific actelor juridice întâmplare în împrejurări neprevăzute de doctrina occidentală.

Ca probă evidentă al chipului cum s'a ivit această problemă, enunțăm, că debitoarea apelantă n'a încercat acest demers în perioada de extremă toleranță, când rubla își conserva oarecare putere de achiziție, nefiind retrasă de Stat din circulație, iar atunci când s'a oferit să achite datoria în mâna foștilor reprezentanți ai băncii nobilimei, în epoca de tranziție până la lichidare, a uzat de aceiași cale și a depus o monedă tot în ruble Lwow, pe care oricâtă bunăvoință arătau acești pseudo-conducători ai băncii, grăbiți cum erau cu încasările, pentru a avea bani de propagandă și luptă contra Statului român, au refuzat categoric să o primească.

Considerând că azi, când apelanta în calitate de debitoare ipotecară a Statului român, vine din proprie inițiativă și de bunăvoie să-și reguleze contul său e ținută să se conformeze jurnalului Consiliului de miniștri și se consemneze moneda ce imperios i se pretinde, orice împotrivire ridicată, e fără valoare, pentru bunul cuvânt că se presupune că aprobă și a consimțit acest fel de plată implicit prin cererile adre-

sate președintelui de tribunal, cu scopul radierei ipotecei și în care recunoaște clar, că banca nobilimei este instituție de Stat.

Că, în definitiv, pe această cale sumară de procedură grațioasă, admitând că se poate discuta caracterul băncii nobilimei, dacă apelanta se opune la plată, așa cum s'a orânduât și prin obiecțiunile sale, urmărește ca Statul român judecătorește să fie obligat și constrâns să accepte altă modalitate de plată ca aceea anunțată și publicată prin jurnala Consiliului de miniștri, acest lucru nu este permis după principiile generale ale dreptului, de oarece dacă găsește de cuviință, trebuia în prealabil să ceară pe calea unei acțiuni principale, sau incidental când va fi chemată în judecată pentru plată, să pună întreaga discuție asupra puterii obligatorii a jurnalului Consiliului de miniștri referitor la moneda de liberare și în urmă să depună, dacă nu i se va primi, pe calea procedurii conservatorii, banii la tribunal.

Că, prin urmare, pe considerațiunile expuse, cată a respinge apelul ca nefundat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Constantin Panaitescu, respinge ca nefundat apelul.

Semnați: *Al Varzar, H. Ojoga, C. Panaitescu*

TRIBUNALUL ILFOV S. I Com.

Audiența dela 1 Februarie 1924

Președenția D-lui Siliu Rădulescu, Judecător

B. Haimovici cu Basile Lichiodopolos.

POPRIRE. — CAUȚIUNE. — QUANTUMUL EI. — EFECTE DEPUSE DE DREPT CAUȚIUNE. — SOCOTIREA LOR DUPĂ VALOAREA REALĂ. — ART. 455 PR CIVILĂ.
TITLURI GARANTATE DE STAT. — RENTĂ DE EXPROPRIERE. — DEPUNEREA LOR DREPT CAUȚIUNE ÎNAINTEA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI — VALOARE REALĂ.

1. Legiuitorul prin art. 455 pr. civilă obligând pe creditorul popritor lipsit de act scris să depună o cauțiune de jumătate din valoarea reclamată, a înțeles implicit ca acea cauțiune să reprezinte în mod real valoarea jumătății din suma pretinsă prin acțiune; ast-fel că atunci când se depune drept cauțiune niște efecte a căror valoare reală este sub cea nominală nu se poate ordona poprirea de cât dacă valoarea lor reală după cursul zilei egalează cu jumătate din valoarea sumei reclamate.

2. Cu toate că renta de expropriere este un titlu garantat de stat, pe care instituțiile statului sunt obligate a'l primi și socoti după valoarea nominală, totuși atunci când un asemenea titlu este depus drept cauțiune de o parte litigantă la dispoziția celei lalte, fiind vorba în asemenea caz de raporturile dintre doi particulari, Tribunalul nu'l poate admite de cât socotindu-l după valoarea reală.

No. 47. — Adm să contestată făcută de B. Haimovici prin petițiunea înreg. str. a la No. 2488/1924 contra poprirei încuviințată prin ordonanța acestui Tribunal cu No. 274 din 22 Ian. 1924 în proces cu Basile Lichiodopolos și Banca Marmorosch, Blanc & Com.

Tribunalul,

Asupra contestației făcută de B. Haimovici, prin petițiunea înreg. la No. 2988 din 1924, contra poprirei încuviințată prin ordonanța acestui tribunal No. 274 din 22 Ianuarie 1924.

Având în vedere că, prin contestația de față se tinde de debitor la anularea și desființarea poprirei, pe motiv că creditorul care cere înființarea unei popriri, numai pe bază de acțiune, fără să aibă act scris, trebuie conform art. 455 pr. civ. să depună o cauțiune egală cu jumătatea valorii sumei pentru care cere poprirea, ori în speță, cauțiunea fiind depusă în rentă de expropriere, care valorează pe cursul de piață numai 50 la sută din valoarea nominală, cerințele art. 455 pr. civ. nu au fost îndeplinite.

Având în vedere că, creditorul popritor susține că renta de expropriere fiind un efect garantat de Stat și pe care instituțiile publice sunt datoare să o primească după valoarea ei nominală, Tribunalul urmează și ele să primească aceste titluri socotite la valoarea nominală, atunci când se depun drept cauțiune în diferendele dintre părți.

Considerând că, art. 455 pr. civ. cerând ca creditorul popritor lipsit de act scris, să depună o cauțiune de jumătate din valoarea reclamată, a înțeles implicit, ca acea cauțiune să reprezinte în mod real valoarea jumătății din suma pretinsă, ori atunci când se depune drept cauțiune niște efecte a căror valoare reală este sub cea nominală, nu se poate ordona înființarea poprirei decât dacă valoarea lor reală după cursul zilei egalează cu jumătate din valoarea sumei reclamate și pentru care se cere poprirea.

Considerând că, în ce privește faptul ca titlurile care în speță s'au depus drept cauțiune, sunt efecte de Stat pe cari instituțiile statului sunt obligate să le primească după valoarea lor nominală, aceasta nu poate îndritui ca și tribunalul să le socotească tot după această valoare atunci când sunt depuse drept cauțiune de către una din părțile litigante la dispoziția ce'alalte.

Că, într'adevăr în asemenea caz fiind vorba de raporturile dintre doi particulari, unul creditor și altul debitor, după cum nu ar putea fi obligat creditorul să primească în achitarea creanței sale niște titluri chiar garantate de stat după valoarea lor nominală, când cea reală ar fi inferioară, tot astfel nici debitorul nu poate fi obligat a suporta o poprire, dacă creditorul, care o cere, depune o cauțiune în titluri a căror valoare reală nu acoperă jumătate din valoarea sumei reclamate.

Că, astfel fiind, în speță poprirea fiind ordonată pe baza unei cauțiuni depusă în rentă de expropriere a cărei valoare reală nu reprezintă jumătate din suma pe care o pretinde, urmează ca Tribunalul admitând contestația, să ordone ridicarea poprirei.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată cerute de contestator, Tribunalul le fixează la suma de una mie lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător S. Rădulescu, admite contestațiunea.

Semnați; *S. Rădulescu, R. Mărgăriteșcu*